

Inventarizace a vyhodnocení obsazenosti ptačích budek na území statutárního města Zlína v roce 2019

Zadavatel:

Odbor životního prostředí Magistrátu města Zlína
nám. Míru 12, Zlín

Realizátor:

ZO ČSOP Ekocentrum Čtyřlístek, Soudní 1, Zlín

Martin Davidov – práce v terénu, datové podklady, vypracování zprávy
Oldřich Kužílek – práce v terénu

Období realizace: únor – listopad 2020

Obsah

Kapitola	strana
1. Cíle výzkumu	2
2. Anotace projektu	2
3. Metodika	3
4. Výsledky	4
4. 1 Sad Mladcová	5
4. 2 Sad Pod Babou	6
4. 3 Vršava	7
4. 4 Kostelec – lázně	8
4. 5 Obeciny	9
5. Závěr	10

Příloha - tabulky

1. Cíle výzkumu

1) Na základě objednávky Odboru životního prostředí a zemědělství Magistrátu města Zlína provést zhodnocení obsazenosti a inventarizaci ptačích hnízdních budek rozmístěných na území statutárního města Zlína.

2) Standardními metodami získat data a vyhodnotit obsazenost, případně hnízdní úspěšnost budek v sezóně 2019

3) Zajistit základní servis (opravy, vyčištění) budek.

2. Anotace zadání

Potřeba údržby a monitoringu úspěšnosti instalovaných budek na území statutárního města Zlína vyplývá ze zkušeností odboru Životního prostředí a zemědělství s dlouholetým zajišťováním této činnosti. Instalované budky kompenzují ztrátu úkrytových možností v urbanizovaném prostředí. Terénní práce probíhaly na jednotlivých lokalitách na území města Zlína.

Závěrečná zpráva obsahuje výstupy a mapové podklady, dále základní statistické vyhodnocení obsazenosti, resp. hnízdní úspěšnosti na jednotlivých lokalitách a další doplňující údaje využitelné při pravidelných kontrolách a hodnocení v dalších letech. Zpráva je volně použitelná pro potřeby OŽPaZ MMZ. V případě jiného než standardního využití ve státní správě (např. do odborné publikace) si autor zprávy vyhrazuje právo být informován o plánovaném využití dat.

3. Metodika

Kontrola, čištění a opravy budek probíhaly v období říjen 2019 – únor 2020.

Do databázového přehledu jednotlivých lokalit a budek zde rozmístěných byla ke každé budce zadávána data GPS souřadnic, obsazení budky a technický stav budky.

Obsazenost ptačích hnízdních budek byla hodnocena při čištění hnízdních budek v pozimních a zimních měsících na základě determinace hnízda v budce. Souběžně proběhla základní nutná oprava budek (výměna krytiny stříšek, oprava rozbitých vletových otvorů, oprava zavěšení apod.).

Hnízdní obsazenost znamená přítomnost aktivního (dokončeného) hnízda s patrnou hnízdní kotlinkou a záznamem snůšky nebo mláďat podle zjištěných pobytových stop.

Po hnízdní sezóně ptačí budky občas využívají jako úkryty další živočichové. Neobsazené budky mohou být využity mnoha druhy hmyzu. Přítomnost dalších živočichů v budkách mimo ptactvo je uvedena v databázi a data byla hodnocena jako celková obsazenost budek na lokalitě.

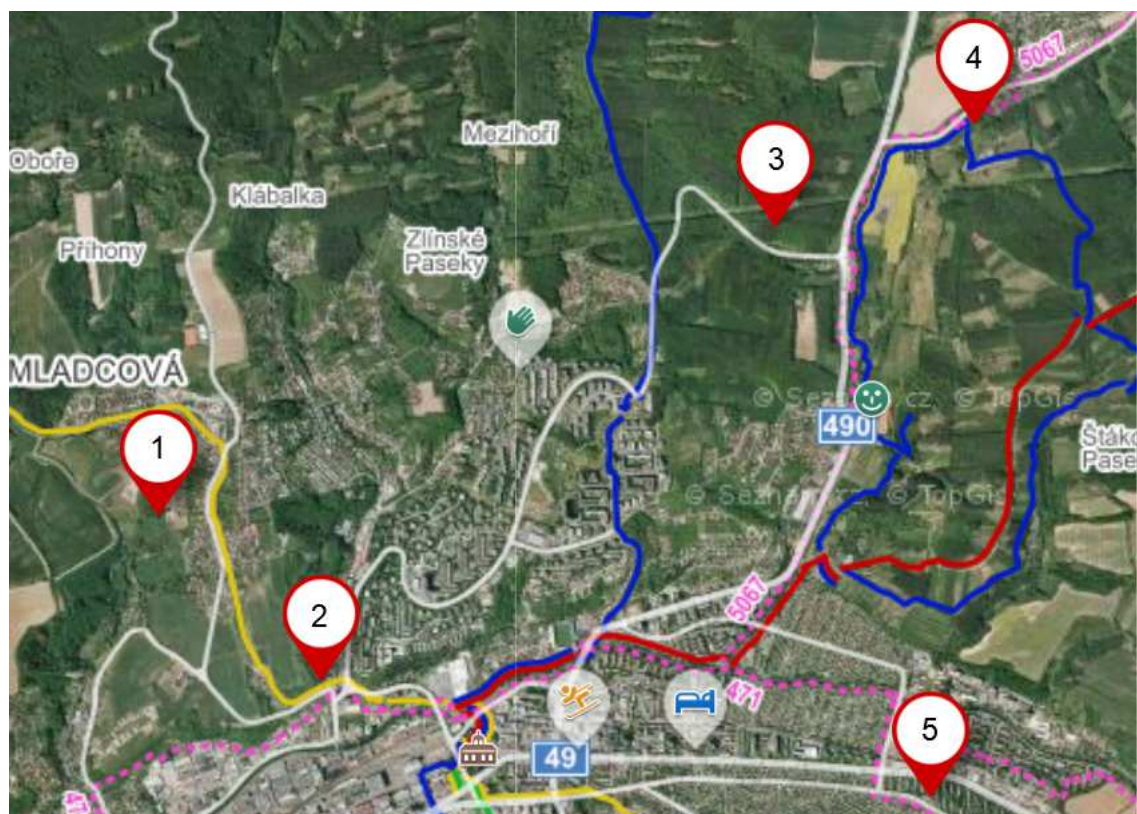
Hnízdní úspěšnost byla hodnocena u všech ptačích budek se zjištěným aktivním hnízdem v sezóně 2019 oproti budkám prázdným. Do poznámek byly zaznamenávány i další informace o technickém stavu budek a využití budek jinými živočichy.

Na všech lokalitách jsou vyvěšeny budky typu sýkorník s vletovým otvorem cca 30mm. Budky jsou vyvěšeny od 1m do výšky cca 4m, zavěšeny volně na drát.

4. Výsledky inventarizace a monitoringu

Budky pro ptáky jsou v současné době zaměřeny a evidovány v databázi na pěti lokalitách na území statutárního města Zlína. Níže uvádíme přehled jednotlivých lokalit s výsledky monitoringu.

Obr. 1: Evidované lokality vyvěšených ptačích budek. 1 – sad Mladcová, 2 – sad Pod Babou, 3 – Vršava, 4 - Kostelec, 5 – Obeciny (mapové podklady mapy.cz)

4. 1 Sad Mladcová

Na této lokalitě byly budky pro ptáky instalovány v roce 2012. Rozmístění budek bylo realizováno v rámci projektu Zelená krajina Ekocentra Čtyřlístek. Ovocný sad je v současné době bez přístupové komunikace a je velmi hodnotnou klidovou zónou v okrajové části města. Na lokalitě je instalováno celkem 10 budek.

Z celkem 10 budek na lokalitě bylo v sezóně 2019 prokazatelně obsazeno 6 (60 % obsazenost). Oproti monitoringu v roce 2018 byla hnízdní úspěšnost o 100% vyšší. Dvě hnízda byla obsazena sýkorou modřinkou (*Cyanistes caeruleus*) a sýkorou koňadrou (*Parus major*) a po jednom brhlíkem lesním (*Sitta europaea*) a lejskem bělokrkým (*Ficedula albicollis*). Jedna budka na této lokalitě potřebuje vyměnit.

4. 2 Sad Pod Babou

Na této lokalitě bylo 10 budek pro ptáky instalováno Ekocentrem Čtyřlístek v roce 2012 v rámci projektu Zelená krajina, následně přibyly dvě budky pana Evžena Tošenovského. Třešňový sad je součástí územního systému ekologické stability ve Zlíně. V lokalitě bylo instalováno celkem 12 budek, avšak během roku 2019 došlo ke ztrátě tří budek umístěných podél přístupové cesty.

Z celkem devíti budek na lokalitě byly v sezóně 2019 bylo prokazatelně obsazeny tři (33,3% obsazenost). Ve dvou budkách vyvedla mláďata sýkora modřinka (*Cyanistes caeruleus*) a v jedné sýkora koňadra (*Parus major*). Dvě ze stávajících budek je nutno opravit a doplnit alespoň jednou do původního počtu deseti.

4. 3 Vršava

Na této lokalitě byly budky pro ptáky instalovány v roce 2014. Budky jsou rozmístěny ve smíšeném vzrostlém lese a částečně na okraji dospělé smrkové monokultury. Lesní pozemky patří městu Zlín. V lokalitě je instalováno celkem 30 budek ve dvou liniích.

Z celkového počtu 30 ptačích budek v této lokalitě bylo obsazeno 27 (90 % obsazenost). Jednu budku po vyhnízdění sýkory koňadry následně využil plšík lískový (*Muscardinus avellanarius*) a jednu sršeň obecná (*Vespa crabro*). Nejpočetnějším hnízdícím druhem byla sýkora koňadra (*Parus major*) – 14 obsazených budek, v devíti budkách hnízdil lejsek bělokrký (*Ficedula albicollis*), dále byla zaznamenána dvě vyhnízdění sýkory modřinky (*Cyanistes caeruleus*) a dvě hnízdění brhlíka lesního (*Sitta europaea*).

4. 4 Kostelec – lázně

V této lokalitě jsou budky rozmístěny od roku 2008. Byly obsazeny 4 z vyvěšených budek (40% obsazenost). Hnízdění úspěšnost byla 100% (nenašli jsme stopy po žádné predaci nebo opuštěnou snůšku). Ve dvou budkách vyhnízdila sýkora koňadra (*Parus major*) v jedné sýkora modřinka (*Cyanistes caeruleus*) a v jedné brhlík lesní (*Sitta europaea*). Bylo by dobré doplnit dvě chybějící budky.

4. 5 Obeciny

V této lokalitě se nachází 10 budek, které jsou umístěny na starých jabloních mezi obytnými bloky. Při kontrole bylo zjištěno, že čtyři budky zde chybí a je potřeba je doplnit.

Z celkem šesti zkontrolovaných budek byla hnízda nalezena pouze ve dvou budkách (33,3 % obsazenost). V žádné budce nebyly nalezeny stopy po predaci, hnízdění úspěšnost byla tedy 100 %. V obou budkách hnízdila sýkora koňadra (*Parus major*). Oproti roku 2018 došlo k výraznému snížení počtu hnízd i počtu hnízdících druhů.

5. Závěr

Zkontrolovali jsme celkem 63 budky v pěti lokalitách na území statutárního města Zlín. Z toho jsou 4 lokality (Obeciny, sad Mladcová, sad Pod Babou a Kostelec-lázně) s 33 budkami v městských parcích a sadech a jedna lokalita (Vršava-Kocanda) se 30 budkami v přilehlých lesích. Celková hnízdní obsazenost budek byla v sezóně 2019 v rozmezí 33 – 90 %. Jednoznačně nejčastějším hnízdicím druhem byla sýkora koňadra (*Parus major*). Celkem vyhnízдила ve 21 ze vyvěšených 63 budek.

V lesním biotopu na Vršavě byly obsazeny téměř všechny budky, naopak v městských trasách je využití budek nízké, také zde dochází ke ztrátám instalovaných budek.

Ve všech sledovaných lokalitách jsme zaznamenali hnízdění čtyř druhů drobných pěvců (sýkora koňadra, sýkora modřinka, lejsek bělokrký a brhlík lesní). Několik budek využily vosy. Jednu budku po vyhnízdění ptáků využil plšík lískový a v jedné si postavili hnízdo sršni.

tab. 1 Početnost hnízdění jednotlivých ptačích druhů a dalších nalezených obyvatel budek v jednotlivých lokalitách.

	Mladcová	Pod Babou	Vršava I.	Vršava II.	Kostelec	Obeciny	Celkem
Sýkora koňadra	2	1	7	7	2	2	21
Sýkora modřinka	2	2	1	1	1	0	7
Brhlík lesní	1	0	1	1	1	0	4
Lejsek bělokrký	1	0	8	1	0	0	10
Neobsazená	4	6	3	0	4	4	21
Obsazeno celkem	6	3	17	10	4	2	42
Obsazeno v %	60	33,3	85	100	50	33,3	66,6
Zkontrolováno	10	9	20	10	8	6	63
Sršeň	0	0	1	0	0	0	1
Plšík lískový	0	0	0	1	0	0	1
Chybí	0	3	0	0	2	4	9

Ve Zlíně, dne 4. 12. 2020

ZO ČSOP
Ekocentrum
Soudní 1, Zlín 762 57 IČO: 44117477
info@eko4listek.cz, www.eko4listek.cz

Martin Davidov
ZO ČSOP Ekocentrum Čtyřlístek